

COLLECTIE-, TENTOONSTELLINGSCATALOGI EN TENTOONSTELLINGEN

Amsterdam 1929

Catalogus van de tentoonstelling van oude kunst (D.C. Röell), tent. cat. Amsterdam (Rijksmuseum).

Amsterdam 1934

Schilderijen en teekeningen van Nederlandsche Italianiseerende schilders uit de 16e en 17e eeuw (incl. F. Schmidt-Degener), tent. cat. Amsterdam (Arti et Amicitiae). (a)

Amsterdam 1939

Tentoonstelling Bijbelsche kunst, tent. cat. Amsterdam (Rijksmuseum). (b)

Amsterdam 1986

Kunst voor de beeldenstorm. Noordnederlandse kunst 1525-1580 (red. J.P. Filedt Kok, W. Halsema-Kubes en W.Th. Kloek), tent. cat. Amsterdam (Rijksmuseum) (zie ook: Kloek, Halsema Kubes en Baarsen 1986).

Antwerp 1993(a)

Antwerp 1993, *Antwerpen. Verhaal van een metropool, 16de-17de eeuw* (red. H. Devisscher), exh. cat. Antwerp (Hessenhuis).

Bazel 1945

Meisterwerke holländischer Malerei des 16. bis 18. Jahrhunderts (H. Schneider) tent. cat. Basel (Kunstmuseum).

Bordeaux 1954

Flandres, Espagne, Portugal du XVe au XVIIe Siècle (G. Martin-Méry), tent. cat. Bordeaux (Galerie des Beaux-Arts).

Braunschweig/ Utrecht/ Cologne/ Munich 1989-90

Europäische Malerei des Barock aus dem Nationalmuseum in Warschau (H. Benesz e.a.), tent. cat. Braunschweig (Herzog Anton Ulrich-Museum)/Utrecht (Centraal Museum)/Keulen (Wallraf-Richartz-Museum)/München (Alte Pinakothek).

Brussels/ Rome 1995

Fiamminghi a Roma 1508-1608. Kunstenaars uit de Nederlanden en het prinsdom Luik te Rome tijdens de renaissance (B.W. Meijer, N. Dacos e.a.), tent. cat. Brussel (Paleis voor Schone Kunsten)/Rome (Palazzo delle Esposizioni).

Delft 1958

De Nederlandsche Leeuw (D.P.M. Graswinckel e.a.), tent. cat. Delft (Stedelijk Museum Het Prinsenhof).

Delft 1964

De jacht. Tentoonstelling gehouden ter gelegenheid van de Assemblée Générale du Conseil International de la Chasse in Nederland (D. Bolten), tent. cat. Delft (Stedelijk Museum Het Prinsenhof).

Delft 1981

De stad Delft. Cultuur en maatschappij van 1572 tot 1667 (red. I.V.T. Spaander en R.-A. Leeuw), tent. cat. Delft (Stedelijk Museum Het Prinsenhof), 2 delen.

Den Haag 2002

Hond en baas: een geschiedenis van haat en liefde, (J. Zijlmans), tent.cat. Den Haag (Haags Historisch Museum).

Dortmund 1914

Collection Geh. Kommerzienrat Cremer, Dortmund, (H. Voss), coll. cat. Dortmund (collectie Cremer), 2 delen.

Elsene 1994

Gemeentelijk museum van Elsene, Brussel, (N. d'Huart, B.Fornari), coll. cat. Elsene (Gemeentelijk museum Elsene)

Enschede 1987-1988

Van schaamte ontbloot. Het naakt in de Nederlandse kunst, ca. 1500-heden (Z. Kolks, N. van Heusden en J. Verhagen), tent. cat. Enschede (Rijksmuseum Twente).

Keulen/Antwerpen/Wenen 1992-1993

Van Bruegel tot Rubens. De Antwerpse schilderschool 1550-1650 (E. Mai e.a.), tent. cat. Keulen (Wallraf-Richartz-Museum)/Antwerpen (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten)/Wenen (Kunsthistorisches Museum).

Lemgo 2000

Die Weser. Einfluss in Europa. Afbruch in die Neuzeit. Lemgo, Museum Schloss Brake 17 juni t/m 3 oktober 2000.

London 1956

An age of elegance and sophistication. Painting at the Courts of Fontainebleau and Prague, London (Arcade Gallery) 1956.

Middelburg 1879-1905

Zelandia Illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen enz., betreffende de oudheid en geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen (F. Nagtglas, F. Landsheer en M. Fokker), coll. cat. Middelburg (Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen), 2 delen (1879, 1880) en 4 vervolgdelen (1885, 1897, 1902, 1905).

Middelburg 1931-57

Catalogus van de historisch-topografische atlas van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen (W.S. Unger), coll. cat. Middelburg (Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen), 4 delen.

Middelburg/ Bruges 1965

Zeeland in de beeldende kunst van de Lage Landen (incl. C.A. van Swigchem), tent. cat. Middelburg (Stadhuis)/Brugge (Provinciaal Hof).

Neurenberg 1963

Sammlung Heinz Kisters. Altdeutsche und Altniederländische Gemälde. Neurenberg (Germanischen Nationalmuseum) 1963.

Oostzaan 2002

Jacob Cornelisz. van Oostanen geboren te Oostzaan ca. 1470 - +1533, (J.D. de Kruijff), Oostzaan 2002.

Paris 1949

Inventaire général des dessins des écoles du nord, école Flamande, (Lugt, F.), coll. cat. Parijs (Musée du Louvre), 2 delen.

Phoenix/ Kansas City/The Hague 1998-99

Copper as Canvas. Two centuries of masterpiece paintings on copper 1575-1775, (M.K. Komanečky e.a.), exh. cat. Phoenix (Phoenix Art Museum), Kansas City (The Nelson-Atkins Museum of Art), Den Haag (Mauritshuis).

Rotterdam 1929

Catalogus van oude schilderijen, oude teekeningen en enkele beeldhouwwerken, tentoongesteld door de firma D.A. Hoogendijk & Co., Amsterdam, Rotterdam (Rotterdamsche Kunstkring).

Rotterdam 2001

Jheronymus Bosch: alle tekeningen en schilderijen, exh. cat. Rotterdam (Museum Boijmans Van Beuningen) (zie ook Koldewij, Vanderbroek en Vermet 2001).

Utrecht 1894

Catalogus der tentoonstelling van oude schilderkunst te Utrecht, (S. Muller), exh. cat. Utrecht (Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen).

Utrecht 1838

Verzameling van oud beeldwerk en andere oudheden, schilderijen en teekeningen, meestal tot de stad Utrecht betrekking hebbende, behorende tot het Archief derzelver stad [W.A. Boers], coll. cat. Utrecht (Archief).

Utrecht c. 1848

Verzameling van oud beeldwerk en andere oudheden, schilderijen en teekeningen, meestal tot de stad Utrecht betrekking hebbende, behorende tot het Archief derzelve stad [W.A. Boers], coll. cat. Utrecht (Archive).

Utrecht 1885

Catalogus der schilderijen in het Museum Kunstliefde (A.D. de Vries and A. Bredius), coll. cat. Utrecht (Museum Kunstliefde).

Utrecht 1913

Tentoonstelling van Noord-Nederlandsche schilder- en beeldhouwkunst vóór 1575 (met supplement) (W. Vogelsang en C.H. de Jonge), tent. cat. Utrecht (Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen).

Utrecht 1941

Catalogus van schilderijen der Utrechtsche School, tent. cat. Utrecht (Centraal Museum).

Utrecht 1948

Utrecht's kunst in opkomst en bloei 650-1650 (C.H. de Jonge en D.P.R.A. Bouvy), tent. cat. Utrecht (Centraal Museum). (b)

Utrecht 1950

Guide du Musée Central Utrecht, Utrecht 1950.

Utrecht 1952

Catalogus der schilderijen (C.H. de Jonge), coll. cat. Utrecht (Centraal Museum).

Utrecht 1955

Jan van Scorel (A.C. Esmeijer en S.H. Levie; inl. G.J. Hoogewerff), tent. cat. Utrecht (Centraal Museum).

Utrecht 1961

Keuze uit tien jaar aanwinsten 1951-1961 (inl. M.E. Houtzager), tent. cat. Utrecht (Centraal Museum). (a)

Utrecht 1971-72

Keuze uit 10 jaar aanwinsten 1961-1971 (inl. M.E. Houtzager), tent. cat. Utrecht (Centraal Museum). (b)

Utrecht 1974

Het leven in de late Middeleeuwen (J.A.L. de Meyere), cat. lijst Utrecht (Centraal Museum/Stichting Beeldende Vorming)(zie: Keuzenkamp-Roovers [1974]). (c)

Utrecht 1975

Het Catharijneconvent. Monument met toekomst (geen cat.), Utrecht (Centraal Museum)(zie: Snoep e.a. [1975]). (a)

Utrecht 1975-76

Ruimte en perspectief (geen cat.), Utrecht (Centraal Museum) (zie: Blotkamp e.a. [1975]). (b)

Utrecht 1979

De kogel door de kerk. Herdenkingstentoonstelling Unie van Utrecht 1579/1979 (S. Groenveld e.a.), tent. cat. Utrecht (Centraal Museum) (zie ook: Groenveld e.a. 1979). (b)

Utrecht 1994

De Utrechtse Parade 1495-1995. Van Van Scorel tot Rietveld en Koch (geen cat.), Utrecht (Centraal Museum) (zie: De Bruin, De Meyere en De Sitter 1994). (b)

Utrecht 1995

De keuze van Simon Levie (geen cat.), Utrecht (Centraal Museum Utrecht). (a)

Utrecht 1999

De verzamelingen van het Centraal Museum, Utrecht. Deel 5 Schilderkunst tot 1850 (L.M. Helmus), coll. cat. Utrecht (Centraal Museum).

Utrecht 1999-2000

Bueren T. van, and W.C.M. Wüstefeld, *Leven na de dood. Gedenken in de late Middeleeuwen*, exh. cat. Utrecht (Rijksmuseum het Catharijneconvent).

Utrecht/ Leuven 1959

Herdenkingstentoonstelling Paus Adrianus VI (teksten R. Post, R. van der Sloot en J.W.C. van Campen), exh. cat. Utrecht (Centraal Museum)/ Leuven (Stadhuis).

Utrecht/ Münster 2003-4

Stichting Victor I. 'De brand van Troje' door Lambert Suavius, ca. 1550 (brochure L.M. Helmus), Utrecht (Centraal Museum)/ Münster (Westfälisches Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte) 2003-2004.

Utrecht/ New York 1989-1990

The Golden Age of Dutch manuscript painting (H.L.M. Defoer, A.S. Korteweg en W.C.M. Wüstefeld), Utrecht (Rijksmuseum Het Catharijneconvent) / The Pierpont Morgan Library (New York)

LITERATUUR

Acket 1931

Acket, M.N., 'Een merkwaardige kaart van Utrecht en omgeving', *Jaarboekje van "Oud-Utrecht"*, (1931), pp. 44-77.

Acket 1950

Acket, M.N., 'Ligging en grenzen van Utrecht', *Jaarboekje van "Oud-Utrecht"*, (1950), pp. 77-123.

Asch van Wijck 1848

Asch van Wijck, H.M.A.J. van, 'Stedelijk Archief der stad Utrecht', *Kronijk van het Historisch Genootschap te Utrecht*, 4 (1848), pp. 172-79.

Baldass 1920

Baldass, Ludwig von, 'Jacob van Utrecht', *Zeitschrift für bildende Kunst*, 55 (1920), pp. 241- 47.

Baldass 1922/1925 ?

Baldass L., 'Jacob van Utrecht', *Zeitschrift für bildende Kunst* NF XXXI [jaartal 1922, 1925 ?], pp. 241-247.

Bangs 1974

Bangs, J.D., 'The Sixteenth-Century Organ of the Pieterskerk Leiden', *Oud Holland*, 88 (1974), ***.

Bax 1983

Bax, D. *Hieronymus Bosch and Lucas Cranach: two Last Judgement triptychs: description and exposition*, Amsterdam 1983.

Van Bemmelen 1926

Bemmelen, J.F. van, 'Mor van Dashorst (Anthony)', *De Nederlandsche Leeuw*, 44 (1926), kol. 348-49.

Van Bemmelen 1927

Bemmelen, J.F. van, 'Het Album-de Moor', *De Nederlandsche Leeuw*, 45 (1927), kol. 65-74, 137-142.

Van Bemmelen 1928

Bemmelen, J.F. van, 'Over eenige schilderijen van burgerlijke personen door den schilder Anthonis Mor', *Op de Hoogte*, 25 (1928), pp. 43-46, 56-58.

Van Bemmelen 1941

Bemmelen, J.F. van, 'Het geslacht De Moor uit Den Bosch, Antwerpen en Dordrecht en de herkomst van zijn naam', *Sibbe. Maandblad voor het Nederlandsch Verbond voor Sibbekunde*, 1 (1941), pp. 274-278.

Benesz 1997

Benesz, H., 'Allegorical female busts by Bernaert de Rijckere in the National Museum in Warsaw', *Oud Holland*, 111 (1997), pp. 1-12.

Benesz 1989-90

Benesz, H., zie: Braunschweig/Utrecht/Keulen/München 1989-90.

Bierman, Van Lieburg and Wittop Koning 1992

Bierman, A.I., M. J. van Lieburg en D.-A. Wittop Koning, *Biografische index van Nederlandse apothekers tot 1867*, Rotterdam 1992.

Bijloos 1980

Bijloos, J., *Adrianus VI. De Nederlandse paus*, Haarlem 1980.

Bok 1984

Bok, M.J., *Vijfendertig Utrechtse kunstenaars en hun werk voor het Sint Jobs Gasthuis 1622-1642*, Utrecht 1984.

Bol 1948

Bol, L.J., 'Twee Oranje-portretten van Daniël van den Queecborne', *Phoenix*, 3 (1948), pp. 103-107.

Boon 1972

Boon, K.G., 'Some observations concerning an Antwerp family portrait by the Monogrammist <B>', *Bulletin du Musée National de Varsovie*, 13 (1972), pp. 77-84.

Boon 1977

Boon, K.G., 'De Antwerpse schilder Bernaert de Rijckere en zijn tekeningen-oeuvre' *Oud Holland*, 91 (1977), pp. 109-31.

Bosch 1847

Bosch, L.E., 'Adriaan Boeyens Floresz. van Utrecht', *Utrechtsche Volks-Almanak* (1847), pp. 23-47.

Bowron 1998-99

E. Peters Bowron, E., 'A brief history of European oil painting on copper, 1560-1775', Phoenix/ Kansas City/ The Hague 1998-99, pp. 3-30.

Briels 1978

Briels, J., *Vlaamse schilders in het noorden in het begin van de Gouden Eeuw*, Antwerp 1978.

Van den Brink 2003

Brink, P. van den, 'Hieronymus Bosch as model provider for a copyright free market', Verougstraete H. and R. van Schoute (eds.), *Jérôme Bosch et son entourage et autres études (Le dessin sous-jacent et la technologie dans la peinture, colloque XIV, 13-15 september 2001, Brugge / Rotterdam)*, Leuven / Paris / Dudley 2003, pp. 84-101.

Buchel 1615

A. van Buchel, *Monumenta passim in templis ac monasteriis Trajectinae urbis atque agri inventa*, ms. ca. 1615, Utrechts Archief, Utrecht www.hetutrechtsarchief.nl

Van Bueren 1993

Bueren, T. van, *Tot lof van Haarlem. Het beleid van de stad Haarlem ten aanzien van de kunstwerken uit de geconfisqueerde geestelijke instellingen*, Ph.D. dissertation Universiteit van Amsterdam, Hilversum 1993.

Van Bueren 2005

Bueren, Truus van (ed.) in collaboration with Leerdam, Andrea van, *Care for the here and the hereafter: memoria, art and ritual in the Middle Ages*, Turnhout 2005.

Burke and Cherry 1997

Burke M.B., and P. Cherry, *Collections of paintings in Madrid*, 2 volumes, Los Angeles 1997.

Calkoen 1902

Calkoen, G., *Het Sint Janskerkhof en de St. Janskerk*, Gemeente Archief, Utrecht, ms. no. 464, 1902.

Van Campen 1935

Van Campen, J.W.C., 'De Utrechtsche Jeruzalembroederschap', *Jaarboekje van 'Oud-Utrecht'* (1935), pp. 52-89.

Cavalli-Björkman 1985

Cavalli-Björkman, G. (ed.), *Netherlandish Mannerism. Papers given at a symposium in Nationalmuseum Stockholm, September 21-22, 1984*, Stockholm 1985.

Coquelet and Lefevre 1971-72

Coquelet, J., E. Lefevre, *Les portraits datés 1573 de Charles della Faille et de Cécile Gramaye au musée d'Ixelles. Identification historique et technologique*, Brussels 1971-1972.

Corson 1967

Corson, R., *Fashions in eyeglasses*, London 1967.

Cramer 1952

Cramer, Valmar, *Der Ritterorden vom Hl. Grabe von den Kreuzzügen bis zur Gegenwart*, Cologne 1952.

Dacos 1995

Dacos, N., *Roma quanta fuit. Tre pittori fiamminghi nella Domus Aurea*, Rome 1995.

Defoer 1989

H.L.M. Defoer, 'VIII. The Master of Evert Zoudenbalch and his circle, ca. 1450-1475', in Utrecht/New York 1989-1990 *The Golden Age of Dutch Manuscript Painting*, (H.L.M. Defoer, A.S. Korteweg en W.C.M. Wüstefeld) tent. cat. Utrecht (Rijksmuseum het Catharijneconvent) / New York (The Pierpont Morgan Library) (zie ook: Defoer, Korteweg en Wüstefeld 1989).

Dekker 2006

Dekker, J.C., *De abdij van Middelburg*, Middelburg 2006.

Denucé 1931

J. Denucé, *Kunstuitvoer in de 17e eeuw te Antwerpen: de firma Forchoudt*, Antwerpen 1931

Denucé 1949

J. Denucé, *Na Peter Pauwel Rubens: documenten uit den kunsthandel te Antwerpen in de XVIIe eeuw van Matthijs Musson*, Antwerpen 1949

Dijkstra, Dirkse en Smits 2002

Dijkstra, J., P.P.W.M. Dirkse and A.E.A.M. Smits, *De schilderijen van Museum Catharijneconvent*, Zwolle 2002.

Donkersloot-de Vrij 1981

Donkersloot-de Vrij, *Topografische kaarten van Nederland vóór 1750. Handgetekende en gedrukte kaarten, aanwezig in de Nederlandse rijksarchieven*, Groningen 1981.

Dubbe 1966-67

Dubbe, B., '<Veredeld> tin', *Antiek* 1 (1966-67) no. 3, pp. 3-7.

Van Eelde 1903

Eelde, H.N.J. van, 'Jacob van Driebergen, zijn portret en zijne bibliotheek', *Oud-Holland*, 21 (1903), pp. 1-21.

Ekkart 1982

Ekkart, R.E.O., 'Een portretreeks uit de tweede helft van de zestiende eeuw. Daniël van den Queborn als portrettist van Willem de Zwijger en zijn gezin', *Jaarboek Vereniging Oranje-Nassau Museum*, (1982), pp. 17-34.

Faggin 1966

Faggin, G.T., *Classicismo e Realismo nel Nord*, Milaan 1966.

Faggin 1968

Faggin, G.T., *La pittura ad Anversa nel Cinquecento*, Florence 1968.

Faries 1972

Faries, M.A., *Jan van Scorel. His style and its historical context*, Ph.D. dissertation Bryn Mawr College 1972.

Faries 1975

Faries, M.A., 'Underdrawings in the workshop production of Jan van Scorel. A study with infrared reflectography', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* (1975), pp. 89-228.

Faries 1997

Faries, M.A., 'Jan van Scorel's Clerical Patronage', N. Dacos (ed.), *Bollettino d'arte, Supplemento al fasc. N. 100*, (1997), pp. 107-116.

Faries 1997(a)

Molly Faries, 'The Infrared Studies of Rogier van der Weyden's St. Luke Drawing the

Virgin, Stages of Investigation and Perception', C. Purtle (ed.), *Rogier van der Weden, St. Luke Drawing the Virgin, Selected Essays in Context*, Turnhout 1997, ***.

Faries 1998

Faries, M.A., 'Jan van Scorel's Jerusalem Landscapes', Laurinda S. Dixon (ed.), *In Detail: New Studies of Northern Renaissance Art in Honor of Walter S. Gibson*, Turnhout 1998, pp. 113-34.

Faries 2001

'Reshaping the field: the contribution of technical studies' in: *Early painting at the crossroads: a critical look at current methodologies* (The Metropolitan Museum of Art Symposia), ed. Maryan W. Ainsworth, New York 2001, pp. 70-105

Faries 2006

Faries, M.A (ed.), *Making and Marketing: Studies of the Painting Process in Fifteenth- and Sixteenth-Century Netherlandish Workshops*, Turnhout 2006.

Faries en Helmus 2000

De Madonna's van Jan van Scorel 1495-1562. Serieproductie van een geliefd motief, Utrecht 2000.

Faries, Steinbüchel and Van Asperen de Boer 1995

Faries, M.A., C. Steinbüchel and J.R.J. van Asperen de Boer, 'Maarten van Heemskerck and Jan van Scorel's Haarlem Workshop', A. Wallert, E. Hermens and M. Peek (eds.), *Historical Painting Techniques, Materials, and Studio Practice*, The Getty Conservation Institute, Los Angeles 1995.

Friedländer 1894

Friedländer, M.J. 'Ausstellung älterer Gemälde in Utrecht. 1. Die Bilder des 15. und der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts', *Repertorium für Kunstwissenschaft*, 17 (1894), pp. 402-407.

Friedländer 1921

Friedländer, M.J., *Von Eyck bis Bruegel. Studien zur Geschichte der niederländischen Malerei*, Berlin 1921 (edited reprint: Friedländer 1956).

Génard 1856-19**

Génard, P., *Inscriptions et funéraires et monumentales de la province d'Anvers:l'arrondissement Anvers: Verzameling der graf- en gedenkschriften van de provincie Antwerpen: Arrondissement Antwerpen*, Antwerp 1856-19**.

Gonnet 1884

Gonnet, C.J., 'De ridderlijke broederschap van den Heiligen Lande te Haarlem', *Bijdragen voor de geschiedenis van het Bisdom Haarlem* 11 (1884), pp. 186-232.

Gonnet 1884(a)

Gonnet, C.J., 'Orde van Cyprus', *Bijdragen voor de geschiedenis van het Bisdom Haarlem* 11 (1884), pp. 321-23.

Grosshans 1980

Grosshans, R., *Maerten van Heemskerck. Die Gemälde*, Berlin 1980.

Grosshans 1982

Grosshans, R., *Bilder im Blickpunkt: Jacob van Utrecht, der Altar von 1513*, Berlin 1982.

Harrison 1986

Harrison, J.C. 'The Detroit *Christ on Calvary* and the Cologne *Lamentation of Christ*. Two Early Haarlem Paintings by Maerten van Heemskerck', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* 37, (1986).

Harrison 1987

Harrison, J.C., *The paintings of Maerten van Heemskerck. A catalogue raisonné*, Ph.D, dissertatie University of Virginia, Charlottesville 1987.

Helmus 1989

Mechtelt van Lichtenberg toe Boecop (ca. 1520-1598). Een onderzoek naar haar Piëta, Utrecht 1989

Helmus 1992

'De Kamper laatste avondmalen. Het late werk van Mechtelt toe Boecop uit het derde kwart van de zestiende eeuw', *Oud Holland* 106(1992)4, pp. 163-177

Helmus 2003

'Altaarstukken voor de Reformatie' in: *De Onze-Lieve-Vrouwekerk en de grafkapel voor Oranje-Nassau te Breda* (redactie G.W.C. van Wezel), Zeist 2003 (Rijksdienst voor de Monumentenzorg), pp. 220-239 and 457-458

Helmus 2006

'Journeymen and servants. Sixteenth-century employment contracts with painters from the Netherlands', in: *Making and Marketing: Studies in the painting process in Fifteenth and Sixteenth-Century Netherlandish workshops* (uitgave van The Historians of Netherlandish Art), pp. *-*

Helmus 2008

Schilderen in opdracht. Noord-Nederlandse contracten voor altaarstukken 1450-1570 (diss. Universiteit van Amsterdam) (in voorbereiding)

Van Herwaarden 1974

Herwaarden, J. van, *Pelgrimstochten*, Bussum 1974.

Van Herwaarden 1998

Herwaarden, J. van, 'No Status, No Brother, reflections on late-medieval Jerusalem pilgrimages, in particular pertaining to the Netherlands', K. Elm and C. Damiano Fonseca (eds.), *Militia Sancti Sepulchre, idea e istituzioni*, Vatican City 1998, pp. 264-88.

Van Herwaarden 2003

Herwaarden, J. van, *Between Saint James and Erasmus, Studies in Late-Medieval Religious Life: Devotion and Pilgrimage in the Netherlands* (translated by W. Shaffer

and D. Gardner), Leiden/ Boston 2003.

Hoevenaar 1778

Hoevenaar, A., *Redenvoering gehouden ter gelegenheid van de inwyding van het Teken-Collegie, op de nieuwe gebouwde zaal, boven het Zegelhuis der Stad Utrecht*, Utrecht 1778.

Horovitz 1998-1999

I. Horovitz, 'The materials and techniques of European paintings on copper supports', in Phoenix/Kansas City/Den Haag 1998-1999, pp. 63-92.

Horst 1984

Horst K. van der e.a., *Handschriften en Oude Drukken van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek*, Utrecht 1984

Houtzager 1959

Houtzager, M.E., 'Beeltenissen van paus Adrianus VI in Utrecht aanwezig', *Jaarboekje van Oud-Utrecht*, (1959), pp. 53-71.

Houtzager 1960

Houtzager, M.E., 'De Utrechtse School', *Vereeniging Rembrandt. Verslag over de jaren 1958 en 1959*, z.pl. 1960, pp. 14-16.

Houtzager e.a. 1967

Houtzager, M.E. e.a., *Röntgenonderzoek van de oude schilderijen in het Centraal Museum te Utrecht*, Utrecht 1967 (publicatie bij tent. Utrecht 1967).

Hoevenaar 1778

Hoevenaar, A., *Redenvoering gehouden ter gelegenheid van de inwyding van het Teken-Collegie, op de nieuwe gebouwde zaal, boven het Zegelhuis der Stad Utrecht*, Utrecht 1778.

Hollstein

Hollstein, F.W.H., *Dutch and Flemish etchings, engravings and woodcuts 1450-1700*, Amsterdam 1949-***, volumes ***.

Hollstein The new Hollstein Dutch & Flemish etchings engravings & woodcuts 1450-1700, deel 9, Rozenendaal 1993

Hoogewerff and Van Regteren Altena 1928

Hoogewerff, G.J. and J.Q. van Regteren Altena, *Arnoldus Buchelius "Res pictoriae". Aanteekeningen over kunstenaars en kunstwerken (...)*, The Hague 1928.

Hoogewerff 1923

Hoogewerff, G.J., 'De beeltenis van paus Adriaan VI op schilderijen en gravures', *Mededeelingen van het Nederlandsch Historisch Instituut te Rome*, 3 (1923), pp. 11-20.

Hoogewerff 1923

Hoogewerff, G.J., 'Bentvogels te Rome en hun feesten', *Mededeelingen van het*

Nederlandsch Historisch Instituut te Rome, 3 (1923), pp. 223-248.

Hoogewerff 1923

Hoogewerff, G.J., 'De Utrechtsche kunstenaarsfamilie Van Schayck', *Oudheidkundig Jaarboek. Bulletin van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond*, derde serie, 3 (1923), pp. 28-34.

Hoogewerff 1929

Hoogewerff, G.J., 'Scorel-parallellen', *Oud-Holland*, 46 (1929), pp. 197-214.

Hoogewerff 1932

Hoogewerff, G.J., 'Pieter van Laer en zijn vrienden', *Oud Holland*, 49 (1932), 1, pp. 1-17 en 205-220.

Hoogewerff 1936-47

Hoogewerff, G.J., *De Noord-Nederlandsche schilderkunst, The Hague 1936-1947*, 5 volumes (volume 4, chapters 3-4 published separately as Hoogewerff 1941).

Hoogewerff 1941

G.J. Hoogewerff, *Jan van Scorel en zijn navolgers en geestverwanten*, The Hague 1941.

Hoven van Genderen 1996

Hoven van Genderen, A.J. van den, 'Adriaan van Utrecht (1459-1523). Paus', in: J. Aalbers e.a. (red.), *Utrechtse biografieën 3. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Utrechtse*, Amsterdam/ Utrecht 1996, pp. 11-17.

Hubeaux and Puraye 1949

Hubeaux, J., J. Puraye. 'Dominique Lampson et sa Vie de Lambert Lombard', *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 18 (1949) 1, pp. 53-77.

Huys Janssen 1998

Huys Janssen, P., *Jan van Bijlert. Catalogue raisonné*, Amsterdam/ Philadelphia 1998.

Hymans 1895

Hymans, H., 'L'exposition d'art ancien à Utrecht', *Gazette des Beaux-Arts*, 37 (1895), pp. 47-62.

Hymans 1910

Hymans, H., *Antonio Moro. Son oeuvre et son temps*, Brussels 1910.

Immerzeel 1842-43

Immerzeel, J., *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters, van het begin der vijftiende eeuw tot heden*, Amsterdam 1842-1843, 3 volumes.

Janse 1967

Janse, H., 'Middeleeuwse kapellen', *Delftse Studiën, een bundel historische opstellen over de stad Delft geschreven voor dr. E.H. ter Kuile*, Assen 1967.

Jost 1960

Jost, I., *Studien zu Anthonis Blocklandt*, Ph.D. dissertation Keulen 1960.

Jost 1967

Jost, I., 'Ein unbekannter Altarflügel des Anthonis Blocklandt', *Oud Holland*, 82 (1967), pp. 116-127.

Johns 1986

Johns, K., '<Het leven van Ioseph den Patriarch>, the final work of Anthonis Blocklandt', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, 37 (1986), pp. 241-58.

Johns 1996

Johns, K., *Anthonie Blocklandt and Dutch history painting of the Renaissance*, Ph.D. dissertation Harvard University, Cambridge, Mass. 1996.

De Jonge 1940

Jonge, C.H., de, 'Jan van Scorel', *Palet Serie* (1940).

De Jongh and De Meyere 1979

Jongh, E. de and J.A.L. de Meyere. *Een schilderij centraal, de Jeruzalemvaarders van Jan van Scorel*, exh. cat. Centraal Museum, Utrecht 1979.

De Jongh 1986

Jongh, E. de, *Portretten van echt en trouw, Huwelijk en gezin in de Nederlandse kunst van de zeventiende eeuw*, Zwolle 1986.

Kauffmann 1970

Kauffmann, G. e.a., *Die Kunst des 16. Jahrhunderts*, Berlin 1970 (Propyläen Kunstgeschichte, 1).

Keuzenkamp-Roovers 1974

Keuzenkamp-Roovers, O.N., *Utrecht als middeleeuwse stad. Leven in de late middeleeuwen*, Utrecht 1974.(publication by exh. Utrecht 1974(c)).

Kloek, W.Th., W. Halsema-Kubes en R.J. Baarsen, *Kunst voor de beeldenstorm.*

Noordnederlandse kunst 1525-1580, Amsterdam/Den Haag 1986 (publicatie bij tent. Amsterdam 1986).

Koldewey 1987-88

Koldewey, A.M., 'Nogmaals de Sint. Antoniuskwellung van de hand van een navolger van Jeroen Bosch', *Antiek*, 22 (1987-1988), pp. 443-48.

Koldewey, Vandenbroek and Vermet 2001

Koldewey, J., P. Vandenbroek en B. Vermet, *Jheronimus Bosch: alle schilderijen en tekeningen*, Amsterdam/ Rotterdam/ New York 2001 (publication by exh. Rotterdam 2001)

Konecny 1985

Konecny, L., 'A reflection on some early works by Bernaert de Rijckere', *Nationalmuseum Bulletin (Stockholm)*, 9 (1985), pp. 37-45.

Kostowski 1993

Kostowski, J., 'Peregrinationes in Terram Sanctam, Czyli Rzech o Kilku Późnogotyckich Portretach Członków Jeruzolimskiege Bractwa Pielgrzymkowego z Utrechtu w Niderlandach', Wiesiołowski, Jacka (ed.) *Pielgrzymki w Kulturze Średniowiecznej Europy*, Poznan 1993, pp. 43-47.

Kramm 1857-64

Kramm, Chr., *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters, van den vroegsten tot op onzen tijd*, Amsterdam 1857-64, 6 volumes with appendix.

Kreidl 1979

Kreidl, D., 'Zur Bestimmung des Wiener Diana und Aktäon-Bildes als Werk des Bernaert de Rijckere', *Oud Holland*, 93 (1979), pp. 47-51.

Ter Kuile 1976

Kuile, O. ter, *Adriaen Hanneman 1604-1671. Een Haags portretschilder*, Ph.D. dissertation Rijksuniversiteit Utrecht 1976.

Lelarge ***

Lelarge, D., *La généalogie et l'héraldique au service de l'histoire de l'art – Identification du portrait de Cécile Gramaye, épouse de Charles della Faille, afschrift van een redevoering gehouden op 21.8.1974 op het 43ste Congrès de la Fédération des Cercles d'histoires, Archéologie et Folklore de Belgique, te Sint-Niklaas-Waas, ***.*

Lenep 1968

Lenep, J. van, 'Feu saint Antoine et Mandragore. A propos de la <Tentation de Saint Antoine> par Jérôme Bosch', *Bulletin van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België*, 17 (1968), nos. 3-4, pp. 115-36.

Levin 1894-95

Levin, Th., 'Die Ausstellung alter Bilder in Utrecht', *Kunstchronik. Wochenschrift für Kunst und Kunstgewerbe* 6 (1894-95), kol. 49-56, 69-73, 81-87.

Van Luttervelt 1948

Luttervelt, R. van, *De buitenplaatsen aan de Vecht*, Lochem 1948 (handelsuitgave van: Van Luttervelt 1943).

Van Luttervelt 1952

Luttervelt, R. van, 'Portretten van Daniël van den Queeckborne', *Oud-Holland*, 67 (1952), pp. 199-209.

Van Mander 1604

Mander, K. van, *Het Schilder-Boeck waerin voor eerst de leerlustighe lueght (...)*, Haarlem 1604.

Marijnissen 1961

Marijnissen R., 'Het Retabel van Averbode uit de verzamelingen van het Museum Vleeshuis. Onderzoek en behandeling', *Tijdschrift der stad Antwerpen VII* (1961), pp. 6-15.

Marlier 1934

Marlier, G., *Anthonis Mor van Dashorst (Antonio Moro)*, Brussels 1934.

B.W. Meijer, 'Lambert Sustris in Padua: fresco's en tekeningen', *Oud Holland* 107 (1993), pp. 3-13

De Meyere 1978

Meyere, J.A.L. de, 'Utrechtse schilderkunst in de tweede helft van de 16de eeuw', *Jaarboek Oud-Utrecht* (1978), pp. 106-91.

De Meyere 1981

Meyere, J.A.L. de, *Jan van Scorel 1495-1562. Schilder voor prinsen en prelaten*, Utrecht 1981.

Meyere 1986-87

Meyere, J.A.L. de, 'Een St. Antoniuskwelling van een navolger van Hieronymus Bosch, in het Centraal Museum te Utrecht', *Antiek*, 21 (1986-1987), pp. 74-80.

Miedema and Meijer 1972-73

Miedema, H. and B.W. Meijer, 'De introductie van gekleurde schildergrond en de invloed daarvan op de stilistische ontwikkeling van de schilderkunst, in het bijzonder in de Nederlanden van de zestiende eeuw', *Proef*, 2 (1972-1973), pp. 123-50.

Miedema and Meijer 1979

Miedema, H. and B.W. Meijer, 'The introduction of coloured ground in painting and its influence on stylistic development, with particular respect to sixteenth-century Netherlandish art', *Storia dell'arte*, 35 (1979), pp. 79-98 (reworked translation of Miedema and Meijer 1972-73).

Miedema 1994-99

Miedema, H. (comm.), *Karel van Mander. The lives of the illustrious Netherlandish and German painters*, Doornspijk 1994-1999, volume 1-6.

Molhuysen 1974

Molhuysen, P.C. e.a. (ed.), *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, Leiden 1911-1937, 10 volumes (unchanged reprint: Amsterdam 1974).

Molhuysen and Meulenbroek 1961

Molhuysen, P.C., B.L. Meulenbroek, *Briefwisseling van Hugo Grotius*, volume 3, The Hague 1961.

Morris 2005

Morris, C., *The Sepulchre of Christ and the Medieval West*, Oxford 2005.

Muller 1880(a)

Muller, S., *Schilders-Vereenigingen te Utrecht*, Utrecht 1880.

Muller 1880(b)

Muller, S., *De schilderijen van Jan van Scorel in het Museum Kunstliefde*, Utrecht 1880.

Muller 1892

Muller, S., *Gids door het Stedelijk Museum van Oudheden te Utrecht*, Utrecht 1892 (eerder verschenen als tiendelige feuilleton in *Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad* (tweede blad), 7, 14, 21, 28 juni, 5, 12, 19, 26 juli en 2, 9 augustus 1891).

Muller 1914

Muller, S., *Schetsen uit de Middeleeuwen. Nieuwe bundel*, Amsterdam 1914.

Nagler 1924

Nagler, G.K., *Neues allgemeines Künstler-Lexicon*, Vienna 1924.

Nanning 1987

Nanning, K.B., *Houdringe. Historie van een Biltse buitenplaats*, De Bilt 1987.

Neuman 1922

Neuman, W., 'ein Flügelaltar van Jacobus van Utrecht', *Oud Holland*, 40 (1922), pp. 19-23.

Nieuwdorp 1981

Nieuwdorp H., 'De oorspronkelijke betekenis en interpretatie van de keurmerken op Brabantse retabels en beeldsnijwerk (15de-begin 16de eeuw)', *Archivum Artis Lovaniense: Bijdragen tot de geschiedenis van de kunst der Nederlanden. Opgedragen aan Prof. Em. DR. J.K. Steppe*, Leuven 1981, pp. 85-98.

Nouwen 1987

Nouwen, M., 'Anthonie Blocklandt. Twee fragmenten uit een onvoltooide Jozef-cyclus', *Akt*, 11 (1987), no. 3, pp. 48-60.

Nusselder 1980

Nusselder, E.J., 'De Marthakapel te Delft, een onderzoek', *Bulletin K.N.O.B.*, 79 (1980).

Obreen 1877-90

Obreen, Fr. D. O., *Archief voor de Nederlandsche Kunstgeschiedenis: verzameling van meerdendeels onuitgegeven berichten en mededelingen omtrent Nederlandsche schidler, plaatsnijders,...*, Rotterdam 1877-1890, 7 volumes.

Van Oudenhoven 1649

J. van Oudenhoven, *Beschryvinge der Stadt ende Meyerije van Hertogenbossche*, Amsterdam, 1649 (Latin reprint: Joan. Bapt. Gramaye, *Antiquitates illustrissimi Ducatus Brabantiae*, Louvain and Brussels, 1708)

Passavant 1862

J.D. Passavant, *Le Peintre-Graveur; contenant l'histoire de la gravure sur bois, sur Metal et au barin jusque vers la fin du XVI siècle*, volume 3, Weigel / Leipzig 1862.

De Passe 1614 (check van de of de)

Passe, C. van de, *Den Blom/hof, inhoudende rare oft ongemene blommen die op ten tegenwoordighen tijdt by liefhebbers in estimatie ghehouden werden: ghedeelt naer de vier deelen des jaers*, Utrecht 1614.

Pelinck 1951

Pelinck, E., 'Hendrick Assuerusz van Montfoort', *Oud-Holland*, 65 (1951), pp. 164-71.

Phillipot 1965

Philippot, P., 'Le portrait à Anvers dans la seconde moitié du XVIe siècle', *Bulletin Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique*, 14 (1965), pp. 163-95.

Prinsen 1908

Prinsen J. Lzn., J. 'Uit het Notaris-protocol van Jan van Hout', *Oud Holland*, 26 (1908), pp. 43-66, 94-114, 149-164.

Riegl 1999

Riegl, A., *The Group Portraiture of Holland*, (introduction by W. Kemp; translated by E.M. Kain and D. Britt), Los Angeles 1999.

Rombouts and Van Lerijs

Rombouts, Ph. and Th. Van Lerijs, *De liggeren en andere historische archieven der Antwerpsche Sint Lucasgilde onder de zinspreuk: Wt jonsten versaemt*, Antwerp/The Hague 1872.

Romijn 1950

Romijn, J., 'Utrechtse schilders van later tijd', J. Romijn (ed.), *Hart van Nederland. Een boek over de stad en de provincie Utrecht*, Utrecht 1950, pp. 195-206.

Röttgen 1995

Röttgen, H., 'Exhibition reviews: Brussels, Fiaminghi a Roma', *The Burlington Magazine*, 137 (1995), pp. 472-74.

Schers 1992

Schers T.J.M., 'Twee portretten toegeschreven aan Daniël van den Queeckborne', *Jaarboek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen* 1992, pp. 47-63.

Schneider 1982

Schneider, W., *Peregrinatio Hierosolymitana, Studien zum spätmittelalterlichen Jerusalembrauch und zu den aus der Heiliglandfahrt hervorgegangenen nordwesteruopäischen Jerusalembruderschaften*, Ph.D. dissertation, Münster 1982.

Silver 1999

Silver, L. 'Second Bosch family resemblance and the marketing of art', *Nederlandsch kunsthistorisch jaarboek*, 50 (1999), pag. 31-58.

Sluijter 1985

Sluijter, E.J., 'Some observations on the choice of narrative mythological subjects in

late mannerist painting in the Northern Netherlands', Cavalli-Björkman 1985, pp. 61-72.

Smallegange 1976

M. Smallegange, *Nieuwe cronyk van Zeeland*, Middelburg 1696 (uitgave Vlissingen/Schiedam 1976).

Smekens 1961

Smekens F., 'Le Retable d'Averbode – Histoire et restauration d'un chef-d'oeuvre du Musée Vleeshuis à Anvers', *Bulletin des Musées de Belgique* (1961) pp. 130-138.

Snoep e.a. 1975

Snoep, D.P. e.a., *Het Catharijneconvent. Monument met toekomst*, Utrecht 1975 (publication by exh. Utrecht 1975 (a)).

Staring 1960

Staring, A., 'Oranjeportretten in een historisch landschap', *Oud-Holland*, 75 (1960), pp. 157-174.

Stechow 1929

Stechow, W., 'Noch einmal: zu Anthonis Blocklandt', *Oud-Holland*, 46 (1929), pp. 282-284.

Stechow 1932

Stechow, W., *Apollo und Daphne*, Leipzig/ Berlin 1932.

Sterck 1923

Sterck, J.F.M., 'Eenige portretten van paus Adriaan VI, 14 sept. 1523-1923', *Het Gildeboek*, 6 (1923), pp. 49-53.

Stumpel 2005

Stumpel, J., 'The Case of the Missing Cross: Thoughts on the Context and Meaning of the Nassau Monuments in Breda', Van Bueren 2005, pp. ***.

Swillens 1925

Swillens, P.T.A., 'Schilders en beeldhouwers in oud-Utrecht', *Jaarboekje van <Oud-Utrecht>*, (1925), pp. 50-71.

Thieme and Becker 1907-50

Thieme, U. and F. Becker, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, Leipzig 1907-50, 37 volumes.

Tombe 1905

J.W. des Tombe, 'De lotgevallen van een oud huis', *De Navorscher* 55 (1905), pp. 491-537.

Unverfehrt 1980

Unverfehrt, G., *Hieronymus Bosch: die Rezeption seiner Gemälde im fruhen 16. Jahrhundert*, Berlin 1980.

Van der Puyl 1806

Puyl van der, Kort verhaal van het St Lucasgild ter elucidatie voor de heeren leden van de commissie van kunsten en wetenschappen, z.p. 1806

Van Tongerlo 2005

Tongerloo, L. van, 'Grablegung und Totengedenken bei Pilgerbruderschaften in Utrecht, met einder Neuinterpretation von Scorels und Mors Bildnisreihen von Jerusalemfahrern', in Van Bueren 2005, pp. 221-247.

Van Uytven 2003

Van Uytven R., 'Een groepsportret van de Antwerpse stadsmagistraat 1523', in Cardon B., J. van der Stock en D. Vanwijnsberghe, "*Als ich can*": *liber amicorum in memory of professor dr. Maurits Smeyers*, Parijs 2002

De Vries 1934

Vries, A.B. de, *Het Noord-Nederlandsch portret in de tweede helft van de 16de eeuw*, Ph.D. dissertation Rijksuniversiteit Utrecht, Amsterdam 1934.

Vuyk 1931

Vuyk, J., 'Ein Frauenbildnis von Blocklandt van Montfoort', *Oud-Holland*, 48 (1931), pp. 142-143.

Vuyk 1931(a)

Vuyk, J., 'Un portrait de femme par Anthonie Blocklandt de Montfoort (1534-1583)', *Mélanges Hulin de Loo*, Brussels 1931, pp. 338-40.

Vuyk 1942

Vuyk, J., 'Blocklandt in Parijs', *Oud-Holland*, 59 (1942), pp. 133-39.

Wadum 1998-99

Wadum, J., 'Antwerp copper plates', in: Phoenix/ Kansas City/ The Hague 1998-99, pp. 93-116.

Wescher 1928

Wescher, P., 'Zu Antonis Blocklandt', *Oud-Holland*, 45 (1928), pp. 271-276.

Van der Wielen 1931

Wielen P. van der, 'Apothekers portretten uit vroegere dagen. Een Utrechts aptheker van 1590?', *Pharmaceutisch Weekblad*, Jrg. 68 nr. 27 (4 juli 1931), p. 625-629.

De Wit 1956

Wit, C. de, 'De hofschilder van Prins Maurits', *Mededelingen Gemeentemuseum van Den Haag*, 10 (1956), pp. 54-63.

Wolleswinkel 1990

Wolleswinkel E.J., 'De aan Gerard ter Borch toegeschreven familiegroep De Marez-De Schilder', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie en het Iconographisch Bureau* 44 (1990), pp. 167-83.

Woodall 1989

Woodall, J., 'Painted Immortality, Portraits of Jerusalem Pilgrims by Antonis Mor and Jan van Scorel', *Jahrbuch der Berliner Museen*, 31 (1989), pp. 149-63.

Woodall 1990

Woodall, Joanna, *The portraiture of Antonis Mor*, Ph.D. dissertation London University 1990.

Zeven 2003

Zeven A.C., 'Tafelende Heren', *Heraldicum Disputationes* 8 (2003), pp. 26-33.